

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)
на тему: «Облік і контроль дебіторської заборгованості
(на прикладі ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС»)»

Виконавець:

студентка ЦЗВФН група 4зф1

Іванова Анастасія Віталіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі активізації ринкових відносин організація обліку розрахунків із дебіторами має стратегічне значення для суб'єктів господарювання. Результати цього процесу впливають на фінансову стійкість, базу оподаткування підприємства, формування доходів та витрат і, як наслідок, на досягнення стратегічних цілей його розвитку в умовах ринку та забезпечення конкурентоспроможності, прибутковості господарської діяльності. Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання потребує сучасних підходів до проблем платіжно-розрахункових взаємозв'язків між підприємствами, тому зростає роль правильного здійснення обліку та ефективного аналізу дебіторської заборгованості для прийняття управлінських рішень, яке є досить актуальним в умовах економічної трансформації.

Відповідно до цього правильність організації розрахункових операцій, ефективне управління дебіторською заборгованістю забезпечує високу оборотність засобів підприємства, зміцнення договірної і розрахункової дисципліни, поліпшення його фінансового стану.

Вивченням проблемних питань обліку та контролю дебіторської заборгованості на сучасному етапі займалися такі науковці, як Акімова Н.С., Білик М.Д., Бондарчук Н.В., Гуцаленко Л.В., Євлаш Т.О., Костюнік О. В., Маркова Т.Д., Неопчатова В.С., Оляднічук Н. В., Турова Л.Л., та багато інших. Проте дана тема є складною та багатоаспектною, що зумовлено різноманітністю суб'єктів та об'єктів розрахунково-платіжних відносин, тому тема вивчення теоретичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку та контролю дебіторської заборгованості є достатньо актуальною та затребуваною в сучасних економічних умовах.

Актуальність теми полягає в тому, що облік і контроль дебіторської заборгованості є одним із ключових завдань у вирішенні проблем, що виникають під час поточного управління підприємством, у тому числі з позиції оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю. Організація обліку і контролю дебіторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій з дебіторами.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо організації обліку і контролю дебіторської заборгованості з метою забезпечення ефективного функціонування підприємства.

Відповідно до визначеної мети під час виконання кваліфікаційної роботи необхідно вирішити такі основні завдання:

- дослідити сутність і класифікацію дебіторської заборгованості;
- проаналізувати основні вимоги нормативно-правового регулювання обліку дебіторської заборгованості;
- окреслити проблемні питання обліку дебіторської заборгованості;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику підприємства ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС»;

- проаналізувати і оцінити систему бухгалтерського обліку на підприємстві і стан обліку дебіторської заборгованості;
- провести аналіз дебіторської заборгованості та фінансового стану підприємства;
- визначити основні етапи та методику контролю дебіторської заборгованості;
- узагальнити інформацію та надати пропозиції стосовно удосконалення обліку та контролю дебіторської заборгованості на підприємстві;
- надати рекомендації щодо забезпечення ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність підприємства ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС» в частині операцій, які пов'язані з формуванням обліково-контрольної інформації про стан розрахунків з контрагентами-дебіторами.

Предметом дослідження є вивчення теоретико-методичних основ та надання практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і контролю дебіторської заборгованості з метою забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Методи дослідження. У процесі роботи було застосовано наступні методи: аналізу наукової літератури (для дослідження сутності, класифікації та оцінки дебіторської заборгованості); наукової абстракції (при розгляді дискусійних питань обліково-аналітичного забезпечення управління дебіторською заборгованістю); коефіцієнтний метод (під час дослідження його фінансового стану підприємства); причинно-наслідкового зв'язку; методи групування, порівняння, статистичного, вертикального й горизонтального аналізу, графічного зображення даних, табличний метод.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою написання кваліфікаційної роботи слугували законодавчі та нормативно-правові акти України, які регламентують облік та контроль дебіторської заборгованості, науково-методична та інформаційно-публіцистична література, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань, дані засобів масової інформації та мережі Internet, а також первинні документи, синтетичні регістри обліку та фінансова звітність компанії ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (66 найменування) та 18 додатків. Загальний обсяг роботи становить 87 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 21 рисунок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні та методичні основи обліку дебіторської заборгованості» розглянуто найбільш концептуальні визначення дебіторської заборгованості сучасними науковцями, наведено визначення поняття «дебіторська заборгованість» у нормативно-правових актах України та Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, окреслено види довгострокової та поточної дебіторської заборгованості, розглянуто основні нормативні документи, які регламентують виникнення та відображення в обліку дебіторської заборгованості, представлено порядок розкриття дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку та у статтях фінансової звітності, визначено основні проблемні аспекти обліку та управління дебіторською заборгованістю.

У другому розділі «Організаційно-методичні засади обліку дебіторської заборгованості ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС»» охарактеризовано основні види діяльності ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС», наведено стан виробничо-ресурсного потенціалу та визначено результативні показники діяльності, розкрито загальну організацію обліку та формування фінансової звітності, наведено порядок документального оформлення операцій за розрахунками з дебіторами, зокрема представлено перелік документів, які оформлюються відповідно до Договору підяду із замовниками за виконанні їм роботи будівельного призначення, розкрито діючу систему аналітичного та синтетичного обліку, порядок відображення операцій за розрахунками з дебіторами у системі бухгалтерського обліку.

У третьому розділі «Аналіз та контроль дебіторської заборгованості ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС» та напрямки вдосконалення» проведено аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості, проаналізовано показники стану дебіторської заборгованості, проведено оцінку ліквідності та платоспроможності підприємства, визначено показники фінансової стійкості ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС», представлено організаційні основи та методику проведення контролю дебіторської заборгованості, наведено алгоритм та основні етапи перевірки дебіторської заборгованості покупців та замовників, окреслені основні проблемні питання, що впливають на якість обліку дебіторської заборгованості, запропоновано шляхи вдосконалення обліку, аналізу та контролю дебіторської заборгованості, зокрема рекомендовано досліджуваному підприємстві деталізувати аналітичний облік не тільки в розрізі замовників, але і в розрізі одного замовника по об'єктах, а також в розрізі об'єктів за договорами (видами робіт), що дасть змогу в автоматичному режимі проводити звірку взаєморозрахунків з одним замовником по різним об'єктам, зазначено основні елементи системи управління дебіторською заборгованістю на підприємстві.

ВИСНОВКИ

На основі узагальнення матеріалів дослідження одержані наступні теоретичні та практичні результати роботи відповідно до поставлених завдань.

1. З розглянутих визначень дебіторської заборгованості підприємства, можна зробити висновок про те, що дебіторська заборгованість – фінансовий актив установи, що виникає внаслідок договірних відносин між двома юридичними особами, серед яких одна, що є власником активу, після настання відповідних умов угоди має право на отримання платежів, товарів, робіт та послуг.

2. Під час дослідження нормативно-правової бази обліку дебіторської заборгованості, ми прийшли до висновку, що найбільш повно інформація у національній практиці обліку розкривається в П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», у міжнародній – за МСФЗ 9 (IFRS 19) «Фінансові інструменти». Не менш важливим внутрішнім регламентом є Наказ «Про облікову політику підприємства».

3. До основних проблемних питань щодо обліку дебіторської заборгованості слід віднести такі як проблема реальної оцінки дебіторської заборгованості; проблема формування та обліку резерву сумнівних боргів; проблема проведення аналізу розрахунків з покупцями та замовниками при наявних методиках: структура дебіторської заборгованості не відображає її деталізації; формування досконалої політики управління дебіторською заборгованістю.

4. Визначено, що основним напрямком діяльності підприємства ТОВ ТД «ІНТЕРВІНДОУС» є реалізація і монтаж вентилятованих фасадів з використанням алюмінієвих композитних панелей, алюмінієвих і металопластикових профілів, монтаж фасадного скління, світлопрозорих конструкцій куполів; штукатурні роботи; установлення столярних виробів; інші спеціалізовані будівельні роботи. Встановлено, що на протязі аналізованого періоду відбувається кардинальне збільшення чистого доходу від реалізації робіт та послуг, що зумовлено розширенням попиту на відповідні роботи. В цілому за 3 роки фінансові результати ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС» віддзеркалюють прибутковість ведення виробничо-господарської діяльності, та мають позитивну тенденцію до зростання. Ведення бухгалтерського обліку здійснюється в програмі «1С Бухгалтерія, версія 8.2». Також на підприємстві використовується програма «Клієнт-банк», завдяки якій проводяться всі безготівкові розрахунки

5. Первинний облік розрахунків з дебіторами на підприємстві ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС» відповідає всім правилам та нормам оформлення господарських операцій. Основними джерелами інформації про стан розрахункових відносин з покупцями та замовниками є наступні первинні та інші документи з обліку розрахунків: Договори підряду, товарно-транспортні накладні, акт надання послуг, акт (реєстр) виконаних робіт, податкові накладні,

рахунки на оплату, виписки банку, акти звірки взаємних розрахунків, акт на списання безнадійної дебіторської заборгованості

6. Облікове забезпечення операцій з відображення дебіторської заборгованості відповідає загальноприйнятим нормативно-методологічним підходам. Відповідно до наказу про облікову політику ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС» бухгалтерський облік здійснюється з використанням Плану рахунків затверджених наказом Мінфіну України № 291 від 30.11.99р., та робочого плану рахунків підприємства, в якому для узагальнення інформації про дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги за розрахунками з покупцями та замовниками передбачено рахунок 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями та замовниками». Основними замовниками з виконання будівельних робіт ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС» є: ТОВ «АЛЬКАРИМ-БУД»; ТОВ «Альфа-Софія»; ТОВ «КОМЕТА-М»; ТОВ «ЯГУАР»; ТОВ «ВЕСТТ». Для відображення в обліку розрахунків з іншими дебіторами у робочому плані рахунків передбачено наступні субрахунки: 371 – «Розрахунки за виданими авансами в національній валюті»; 372 – «Розрахунки з підзвітними особами в національній валюті»; 374 – «Розрахунки за претензіями»; 377 – «Розрахунки з іншими дебіторами»; 378 – ««Розрахунки з державними цільовими фондами»».

7. На основі проведеного аналізу встановлено, що дебіторська заборгованість має значну питому вагу у складі поточних активів, яка зросла з 38% до 43% у звітному періоді. У складі дебіторської заборгованості на протязі досліджуваного періоду найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість замовників за виконані будівельні роботи – у 2018 доля складала 83,4%. На протязі досліджуваного періоду відбулось суттєве зростання розміру дебіторської заборгованості за виконані роботи та надані послуги, яка у 2018 році порівняно з 2017 збільшилась на 345,0 тис. тис. грн., тобто більше ніж у 1,7 рази, а порівняно із попереднім роком зростання становило 140,9 тис. грн. Аналіз стану дебіторської заборгованості на підприємстві, показав, тенденцію зростання оборотності дебіторської заборгованості з початку періоду що свідчить про те, що на протязі року підприємство мало більше вільних коштів. Позитивним моментом для підприємства є невелика різниця між коефіцієнтом співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської.

8. Перевірка стану розрахунково-платіжної дисципліни та виконання господарських договорів, правильності відображення дебіторської заборгованості встановила наступне. Формування інформації про дебіторську заборгованість в бухгалтерському обліку та її розкриття у фінансовій звітності здійснювалось у відповідності до П(С)БО 10 Дебіторська заборгованість». Ревізією встановлено, що інвентаризація розрахунків проводилась із дотриманням строків та порядку проведення інвентаризацій. Порушень з відповідного питання не встановлено. В ході ревізії проведено 4 зустрічні звірки. Ревізією порядку складання звітності щодо дебіторської заборгованості порушень не встановлено. На підприємстві реалізація внутрішнього контролю здійснюється головним бухгалтером за бажанням власника підприємства. В

результаті проведення внутрішнього контролю було встановлено, що реалізація виконаних робіт та наданих послуг реєструється точно щодо рахунка, одержання авансів залежить від виписки рахунків. Також було встановлено, що дебіторська заборгованість не завжди вчасно контролюється та перевіряється на повноту і точність відповідальною особою. На підприємстві проводиться інвентаризація дебіторської заборгованості, проте не розраховується резерв сумнівних боргів. Тобто дебіторська заборгованість не коригується до її чистої реалізаційної вартості. Таким чином ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС» не застраховує себе від ризику зменшення грошових надходжень у результаті втрати заборгованості дебіторів.

9. На основі проведених досліджень у сфері аналітичного та синтетичного обліку дебіторської заборгованості, можна назвати кілька проблемних питань, які мають місце на підприємстві: відсутність чіткої схеми деталізації та співвідношення різних видів дебіторської заборгованості у загальній їх структурі; відсутність на підприємстві резерву сумнівних боргів, що не дає змогу прослідити стан дебіторської заборгованості. З метою підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю на даному підприємстві слід використовувати такі інструменти як кредитна політика та методи управління своєчасністю оплати. Запровадження на ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС» системи управління дебіторською заборгованістю, на нашу думку, дасть змогу ефективно організувати збут та управляти поточною дебіторською заборгованістю, не допускаючи при цьому ті перетворення в інші види дебіторської заборгованості, які призводять до погіршення фінансового стану підприємства. З метою вдосконалення інформаційного забезпечення запропонована зведена звітність обліку дебіторської заборгованості, яка дозволить отримати інформацію про дебіторську заборгованість в обсязі і вигляді, достатньому для проведення аналізу розрахунків з дебіторами задля отримання повної, оперативної інформації щодо стану дебіторської заборгованості для прийняття управлінських рішень. Запропоновано створити резерв сумнівних боргів на основі використання методу класифікації дебіторської заборгованості. Відповідно до наших пропозицій зі створення та обліку резерву сумнівних боргів необхідно внести зміни в наказ про облікову політику ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС». Запропоновано деталізувати аналітичний облік не тільки в розрізі замовників, але і в розрізі одного замовника по об'єктах, а також в розрізі об'єктів за договорами (видами робіт), що дасть змогу в автоматичному режимі проводити звірку взаєморозрахунків з одним замовником по різним об'єктам

АНОТАЦІЯ

Іванова А.В. «Облік і контроль дебіторської заборгованості (на прикладі ТОВ «ТД ІНТЕРВІНДОУС»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«071 «Облік і оподаткування»»
(шифр та назва спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит».
(назва освітньої програми)
Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності та класифікації дебіторської заборгованості, нормативно-правове регулювання обліку розрахунків з дебіторами з урахуванням вимог національних стандартів обліку, проблемні аспекти обліку дебіторської заборгованості.

Проаналізовано основні економічні показники розвитку підприємства, динаміку дебіторської заборгованості та фінансовий стан підприємства, діючу систему обліку та методику проведення контролю розрахунків з дебіторами на підприємстві, вплив факторів зовнішнього середовища на фінансовий результат.

Запропоновано напрямки поліпшення облікового забезпечення систематизації інформації про дебіторську заборгованість на основі поглиблення аналітичності відображення облікової інформації, впровадження внутрішнього контролю на підприємстві.

Ключові слова: дебітори, дебіторська заборгованість, аналітичний облік, синтетичний облік, аналіз, контроль, прибутковість, економічний розвиток.

ANNOTATION

Ivanova A. «Accounting and control of receivables (on the example of «TD INTERVINDOUS» LLC),

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty
«071 «Accounting and taxation»»
(code and name of the specialty)
for the educational program «Accounting and audit».
(title of the educational program)
Odessa National Economics University. – Odessa, 2021

The work deals with the theoretical aspects of the substance and classification of receivables, legal regulation of the accounting of settlements with debtors according to National Accounting standards, problematic aspects of accounts receivable.

We have analyzed the main economic indicators of the enterprise development, the dynamics of receivables and financial position of the enterprise, the operating accounting system and the methods for carrying out the control of calculations with debtors at the enterprise, the influence of environmental factors on the financial result

We have recommended the directions of improvement of accounting for the systematization of receivables based on deepening of the analytical display of the accounting information, implementing of internal control at the enterprise.

Keywords: debtors, receivables, analytical accounting, synthetic accounting, analysis, audit, profitability, economic development.